

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“มิจฉามคฺค — หนทางผิด, มิจฉามรรค”

มิจฉามคฺค เป็นภาษาบาลีอ่านว่า มิ-ด - ฉา - มัก - คะ มาจากคำว่า **มิจฉา (ผิด)** กับคำว่า **มคฺค (หนทาง, ทางดำเนิน)** รวมกันเป็น **มิจฉามคฺค** เขียนเป็นไทยได้ว่า **มิจฉามรรค** แปลว่า **หนทางที่ผิด** เป็นหนทางที่ไม่นำไปสู่ความเข้าใจธรรมตามความเป็นจริง เป็นหนทางที่ทำให้กุศลธรรมทั้งหลายพอกพูนหนาแน่นยิ่งขึ้น มีความเห็นผิด เป็นต้น เป็นความประพฤติที่ไม่ประเสริฐเลย แม้แต่น้อย คือเป็น**อพรหมจรรย์** (ความประพฤติที่ไม่ประเสริฐ) ตามข้อความจากพระสูตรตันตปิฎกสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค กุกกุฏารามสูตร ว่า

ข้าพเจ้าได้สดับแล้วอย่างนี้ .- สมัยหนึ่ง ท่านพระอานนท์และท่านพระภัททะ อยู่ ณ กุกกุฏาราม ใกล้เมืองปาฏลิบุตร ครั้นนั้น ท่านพระภัททะออกจากที่เรือนในเวลาเย็น เข้าไปหาท่านพระอานนท์ ได้ปราศรัยกับท่านพระอานนท์ ครั้นผ่านการพอให้ระลึกถึงกันแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว ได้ถามท่านพระอานนท์ว่า ท่านอานนท์ ที่เรียกว่า อพรหมจรรย์ๆ ดังนี้ อพรหมจรรย์เป็นไฉนหนอ. ท่านพระอานนท์กล่าวว่า ดีละๆ ท่านภัททะ ท่านช่างคิด ช่างแสวงหาปัญหา ช่างได้ถาม ก็ท่านถามอย่างนี้หรือว่า ท่านอานนท์ที่เรียกว่า อพรหมจรรย์ๆ ดังนี้ อพรหมจรรย์เป็นไฉนหนอ. พระภัททะกล่าวว่า อย่างนั้น ท่านผู้มีอายุ. พระอานนท์กล่าวว่า มิจฉามรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ คือ มิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด) มิจฉาสังกัปปะ (ตำริผิด) มิจฉาวาจา (วาจาผิด) มิจฉากัมมันตะ (การงานผิด) มิจฉาอาชีวะ (เลี้ยงชีพผิด) มิจฉาวายามะ (เพียรผิด) มิจฉาสติ (ระลึกผิด) มิจฉาสมาธิ (ตั้งมั่นผิด) นี้แล เป็นอพรหมจรรย์.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา มีความละเอียดลึกซึ้ง เห็นได้ยาก และที่สำคัญ แสดงถึงสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวัน ที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าเป็นธรรม การที่จะเข้าใจธรรมได้นั้น ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม และจะต้องอาศัยกาลเวลาอันยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา สะสมปัญญาไปตามลำดับที่ละเล็กที่ละน้อย

ชื่อว่าเป็นชาวพุทธแล้ว ต้องเป็นผู้ฟังพระธรรม และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บอกทางเท่านั้น ว่าทางที่ถูก ที่เป็นไปเพื่อการรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลส ก็คือการอบรมเจริญปัญญา อบรมเจริญมรรคมีองค์ ๘ กล่าวคือ ความเห็นชอบ (ปัญญา) ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ อาชีพชอบ ความเพียรชอบ ระลึกชอบ และ ความตั้งมั่นชอบ ซึ่งเป็นทางเดียวเท่านั้นจริงๆ ที่จะนำไปเพื่อการดับทุกข์หมดจดจากกิเลสได้ในที่สุด ส่วนการจะดำเนินตามทางดังกล่าวหรือไม่ นั้น ก็เรื่องของแต่ละบุคคลจริงๆ ตาม

การสะสม ถ้าเป็นผู้ดำเนินตามทางดังกล่าว ผลก็คือสามารถไปถึงการดับกิเลสทั้งหลายได้ในที่สุด แต่ต้องอาศัยกาลเวลาอันยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา ไม่ใช่เพียงแค่ชาตินี้ชาติเดียว แต่ในทางตรงกันข้าม ถึงแม้ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงแสดงหนทางที่ถูกต้องแล้ว แต่บุคคลนั้นไม่ดำเนินตามทางดังกล่าว ก็ย่อมเป็นผู้ไม่ได้รับประโยชน์จากพระธรรม ไม่เข้าใจความจริง และไม่สามารถออกไปจากวัฏฏะ ยังเวียนว่ายตายเกิดอย่างไม่มีวันจบสิ้น ไม่สามารถพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้เลย เพราะฉะนั้น พระธรรมจึงไม่สาธุการ (คือไม่ทั่วไป) กับทุกคน ผู้สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว เคยได้ยินได้ฟังพระธรรมมาแล้วเท่านั้น ที่พร้อมจะรับฟังและจะเป็นผู้ได้ประโยชน์จากพระธรรมอย่างแท้จริง หนทางเดียวที่จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริงนั้น ต้องฟังต้องศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงด้วยความตั้งใจจริง ๆ เพราะพระธรรมทั้งหมดนั้นทรงแสดงให้เห็นเข้าใจตามความเป็นจริงและสภาพธรรมซึ่งมีจริงในชีวิตประจำวันนั้น ไม่จำเป็นต้องไปทำอะไรที่ผิดปกติเพื่อที่จะรู้ธรรม การไปในหนทางที่ผิดเช่น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม ไม่ใช่การปฏิบัติธรรม เพราะการปฏิบัติธรรม เป็นเรื่องของการถึงเฉพาะลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏด้วยสติและปัญญา จะขาดปัญญาตั้งแต่ต้นไม่ได้เลยทีเดียว

พระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้โดยละเอียดโดยประการทั้งปวงรวมถึงเรื่องสมาธิด้วย ทรงแสดงธรรมตามความเป็นจริงว่าสมาธิ มีทั้งสัมมาสมาธิ และมิจนาสมาธิ ซึ่งทั้งสองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะโดยสภาพธรรมแล้ว สมาธิเป็นเอกัคคตาเจตสิกเป็นสภาพธรรมที่ตั้งมั่นในอารมณ์ เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย สัมมาสมาธิเป็นความตั้งมั่นชอบเป็นไปในกุศลธรรม เป็นไปพร้อมกับปัญญาที่เข้าใจความจริงของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ ส่วนมิจนาสมาธิเป็นอกุศล เป็นเอกัคคตาเจตสิกที่เกิดร่วมกับอกุศล สัมมาสมาธิเป็นสภาพธรรมฝ่ายดี แต่มิจนาสมาธิเป็นอกุศล ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงจะไม่สามารถรู้ได้เลยว่าอะไรเป็นสัมมาสมาธิ อะไรเป็นมิจนาสมาธิ ก็จะเป็นเหตุให้ประพฤติปฏิบัติผิดพลาดพวนความติดข้องความไม่รู้และความเห็นผิดให้หนาแน่นยิ่งขึ้น เช่นคำว่า จงกรม โดยพยัญชนะมีความหมายว่า การเดินตามปกติ แต่สำหรับผู้ไม่เข้าใจก็คิดว่าเป็นรูปแบบของการปฏิบัติซึ่งไม่ใช่ เพราะเหตุว่าถ้าเข้าใจธรรม ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหนก็เข้าใจธรรมได้ เพราะทุกขณะเป็นธรรม

สิ่งที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่งคือ การมุ่งหน้าจะปฏิบัติธรรม โดยไม่เข้าใจธรรมที่มีจริง ในขณะนี้จะไปได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอน ทางที่ทำให้หลง ทางที่ทำให้ผิดนั้นมีมากอย่างยิ่ง ดังนั้นที่จะไม่หลงทาง ที่จะไม่ไปทางผิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกลับมาตั้งต้นที่การฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียด ลึกซึ้ง ยาก แต่ก็สามารถที่จะเข้าใจ ขอเพียงมีความอดทน มีความเพียร เห็นประโยชน์ต่อการที่จะเข้าใจความจริง เพื่อขัดเกลาละคลายความไม่รู้และกิเลสทั้งหลาย ไม่ขาดการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]